

תוכן עניינים

1	שער ראשון: כללי
1	פרק א': החשיבות בעריכת צוואה
3	פרק ב': מהי צוואה
5	פרק ג': מצווה לקיים דברי המת
7	פרק ד': עיקרון תום-הלב
7	1. כללי
9	2. עיקרון "תום-הלב" ו"זעקת ההגינות"
10	3. דיני צוואות
15	פרק ה': צורות הצוואה - סעיף 18 לחוק
19	פרק ו': חופש לצוות - סעיף 27 לחוק
21	פרק ז': הצוואה מעשה אישי - סעיף 28 לחוק
23	פרק ח': ביטול על-ידי המצווה - סעיף 36 לחוק
23	1. מבוא
23	2. "ביטול במפורש באחת הצורות לעשיית צוואה"
25	3. "השמדת הצוואה"
26	4. ביטול מכללא
27	5. ביטול הביטול
27	6. המנוחה לא ביטלה את הצוואה על-ידי השמדתה (או על-ידי אחת הדרכים האחרות שבחוק) - הערעור נדחה
27	7. האם ניתן, לצורך מתן תוקף לביטול הצוואה, לעשות שימוש בהוראות סעיף 25(א) לחוק הירושה?
34	8. הדרישה, כי הצוואה תתורגם למנוח שלא מבין את שפת הצוואה, הוכרה בפסיקה כדרישה מהותית
42	9. האם הצוואה בוטלה כדבעי אם לאו?
44	10. כלום הצהרת מצווה על ביטול צוואתו, שנעשתה בתצהיר בפני עד אחד בלבד - עורך-הדין שלפניו נחתם התצהיר - מהווה "ביטול במפורש" כדין של הצוואה?
44	11. תצהיר הביטול נעשה בדרך של "מעין צוואה" ועונה על התנאים הצורניים הנדרשים בסעיף 20 לחוק הירושה
96	12. העובדה שהצוואה לא בוטלה בדרך בה נעשתה (בעדים) אינה פוגמת בתוקפו של הליך הביטול
97	פרק ט': ביצוע ותקנות - סעיף 160 לחוק
109	פרק י': הדרכים בהן ניתן להוכיח אודות זהות החותם
113	שער שני: נטלי הוכחה בדיני צוואות
113	פרק א': הכלל

115.....	פרק ב': החריג
117.....	פרק ג': דוגמאות מהפסיקה
117.....	1. התאריך שנרשם אינו נכון ואינו תואם את מועד חתימת הצוואה
117.....	2. כאשר מדובר בצוואה בכתב יד, מוטל על המבקש לקיימה נטל הראיה להוכיח, למעלה מכל ספק, כי מדובר במסמך שנכתב כולו בכתב ידו של המצווה
117.....	3. חוות-דעתו של המומחה לכתבי יד לא סיפקה מענה לשאלה האם המסמך נכתב על-ידי המנוח
120.....	4. הצוואה אינה נושאת תאריך
122.....	5. משלא נטען כי נפלו פגמים צורניים בצוואה הנטל להוכיח את עילות ההתנגדות מוטל כולו על כתפי הנתבע
122.....	ההתנגדות מוטל כולו על כתפי הנתבע
125.....	שער שלישי: צוואה בכתב יד - סעיף 19 לחוק
125.....	פרק א': כללי
129.....	פרק ב': מיקומה של חתימת המצווה
131.....	פרק ג': צורת החתימה
133.....	פרק ד': צוואה הנושאת מספר תאריכים
135.....	פרק ה': עריכת צוואה בכתב יד - בעד ונגד
135.....	פרק ו': תיקון בכתב ידו של מצווה, אשר נעשה על גבי צוואה מודפסת מהווה תיקון כדין לצוואה המקורית אשר נעשה בדרך של עשיית צוואה בכתב יד
137.....	פרק ז': מומחה לכתב יד - זיוף צוואה
139.....	פרק ח': הפקדת צוואה בכתב יד או בעדים - סעיף 21 לחוק
149.....	פרק ט': קיום צוואה על-אף פגם או חסר בצורתה - סעיף 25 לחוק
151.....	הירושה
151.....	1. כללי
151.....	2. סעיף 25 לחוק הירושה לא נועד ליצור דרך חדשה של עריכת צוואה, אלא מאפשר קיום צוואה על-אף פגם או חסר בצורתה
155.....	3. אימתי לא ניתן להתגבר על פגם בצוואה בכתב יד באמצעות הוראת סעיף 25 לחוק הירושה?
157.....	4. גם הפגמים הצורניים אשר נפלו בצוואה דוגמת שני צבעי העטים, והדבקת הקרטון, הינם פגמים שבית-המשפט מצא כי ראוי לרפאם, מאחר והוא שוכנע באומד-דעתו של המנוח
158.....	5. בית-המשפט יכול לעשות שימוש בסעיף 25 לחוק ולתקן את הפגם שנפל בדרך עשיית הביטול, דהיינו, בענייננו - היעדרו של תאריך הביטול, אם השתכנע כי התקיימו מרכיבי היסוד - הדברים נכתבו כולם בכתב היד של המצווה. כאמור - רכיב זה קיבל מענה באמצעות חוות-דעת המומחה שקבע שאכן מדובר בכתב ידו של המנוח
159.....	

פרק י': כשרות לצוות - סעיף 26 לחוק הירושה	171
1. כללי	171
2. קטין	176
3. פסול-דין	176
4. צוואה שנעשתה בשעה שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה	177
5. חולה נפש	182
6. כשרות לצוות וצוואה בכתב יד - ההלכה הפסוקה	183
6.1 לא ניתן לנתק את האופן שבו כתב המנוח את התאריך לבין סוגיית צלילות דעתו של המנוח לערוך צוואה	183
6.2 כאשר הנתבעת אינה מנדבת פרטים, אינה מבהירה מתי בדיוק קיבלה את הצוואה השניה, לא ניתן לבדוק מה היה מצבו של המנוח בעת שחתם על הצוואה והאם ידע להבחין בטיבה	185
פרק י"א: אונס, איום, השפעה בלתי-הוגנת, תחבולה או תרמית - סעיף 30 לחוק הירושה	189
1. מבוא	189
2. אונס ואיום	190
2.1 כללי	190
2.2 יש לבטל את הצוואות המאוחרות, מהנימוק שאלו נערכו באיום ובכפייה, אשר לא פסקו עד פטירת המנוחה	191
3. השפעה בלתי-הוגנת	194
3.1 כללי	194
3.2 המבחנים להוכחת השפעה בלתי-הוגנת	197
3.2.1 כללי	197
3.2.2 מבחן התלות והעצמאות	197
3.2.3 מבחן התלות והסיוע	198
3.2.4 מבחן קשרי המצווה עם אחרים	198
3.2.5 מבחן נסיבות עריכת הצוואה	199
3.2.6 מבחן הנישול	199
3.2.7 מבחן הגיונה של הצוואה	200
4. תחבולה ותרמית	200
5. טעות	201
6. טעות בעובדה	205
7. טעות במניע	206
8. טעות שבדין	206
9. חולה נפש	207
10. טענות הנתבע בנוגע לקיומה של השפעה בלתי-הוגנת התבססו בעיקרן על השערות, חשדות ואף לעיתים לקו בחוסר היגיון ו/או סבירות	207

פרק י"ב: צוואה סתומה - סעיף 33 לחוק הירושה	211
1. כללי	211
2. אין בצוואה כל הפניה לרשימת הצאצאים שמתוכה יש לבחור זוכים. המנוחה איננה קובעת בין מי יש לחלק את אותה ירושה	214
3. הגשת שלושה תרגומים שונים, משפטים שלא מהווים הנחלה, היעדר הענקה, אין ציון מיהם הזוכים או היורשים	216
4. הוראה שהינה בלתי-אפשרית	217
5. כאשר אין להסיק באופן מפורש כי רצונה של המצווה הוא לבחור יורשים מבין כל אותם שמות שבאו לידי ביטוי במסמך או להסיק כי כל אחד מבין המוזכרים בצוואה יקבל מנה זהה למשנהו, הרי שאין מנוס אלא מלקבוע כי הצוואה הינה צוואה סתומה ודינה בטלות	218
פרק י"ג: צוואה בלתי-חוקית, בלתי-מוסרית, בלתי-אפשרית ונוגדת את תקנת הציבור - סעיף 34 לחוק הירושה	221
1. כללי	221
2. הוראת המצווה פסולה מכיוון שיש בה התנאה על הוראת חוק קוגנטית, שבלתי-ניתנת להתנאה	222
3. יש לאמץ פרשנות מרחיבה של הצוואה - הצוואה חלה על נכס אחר שנקנה תמורת הנכס שנמכר	223
4. צוואה בכתב יד - האם לנוכח העובדה שהוראות הצוואה מפצלות בין זכות הבעלות בנכס לבין הזכות לחלקים מהרכוש המשותף שהוצמדו לה מהוות הוראות בלתי-חוקיות?	224
פרק י"ד: צוואה לטובת מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה - סעיף 35 לחוק הירושה	233
1. כללי	233
2. צוואה המזכה את "מי שערך אותה"	235
3. "עד לעשייתה"	235
4. "לקח באופן אחר חלק בעריכתה"	236
פרק ט"ו: סוגיות שונות	239
1. בחינת התשתית הראייתית מובילה למסקנה כי המנוחה לא גמרה בדעתה לערוך צוואה - מסמך לא חתום	239
2. היעדר גמירות דעת בצוואה	242
3. צוואה בכתב יד שאינה נושאת תאריך	243